

UNGERSKT KONSTHANTVERK

Nordiska museets
bibliotek

N.M.s.

vågledn

Ex. A

UTLÅNAS EJ

ExA.

UTSTÄLLNINGEN

Ungerskt konsthantverk

Arrangörer:

NORDISKA MUSEET och SKANSEN
och

INSTITUTET FÖR
KULTURELLA FÖRBINDELSER, BUDAPEST

Ungersk kommissarie: *Sándor Szalóky*

Svensk kommissarie: *Albert Eskeröd*

[1962]

Omslaget visar:

János Percz: Metalltrådsarbete,
som också är motivet på utställningens affisch.

Endast i mindre omfattning har Nordiska museet samlat på föremål från utomnordiska länder. Däremot har museet då och då öppnat sina portar för tillfälliga utställningar, belysande främmande folk kulturer. Detta har skett i den övertygelsen att en jämförelse mellan våra egna förhållanden och andra länders alltid leder till en fördjupad kunskap om vår egenart och en större förståelse för främmande folks kultur. Den folkliga konsten och det nutida konsthantverket, som bygger vidare på denna, är härvid kanske särskilt talande genom sin obundenhet av modestilarna och sin rika variation.

Det är därför med glädje vi hälsat ett initiativ av Ungerns minister i Stockholm, Pál Korbacsics, att för en kortare tid visa ett representativt urval av ungerskt konsthantverk i Skansens övre trapphall, ett konsthantverk som i likhet med vår egen hemslöjd och vårt eget konsthantverk bygger vidare i vår egen tid på den gamla grunden. Det ungerska folkets kynne är i mycket annorlunda än vårt eget och man kan räkna med att det speglar sig i folkkonsten och konsthantverket — kanske rikare än vårt i både form och färg.

Både Ungern och Sverige hör till de länder, där folkkonsten aldrig dog ut, och därför också gett möjligheter till en ny blomstring i nutida hemslöjd och konsthantverk, under ledning av ideella institutioner och med statligt stöd.

Stockholm i mars 1962.

Gösta Berg

Professor

Styresman för Nordiska museet och Skansen

För envar, som känner behovet av vänskap och förståelse mellan olika folk, är det en stor glädje att få medverka till sådana åtgärder, som innebär möjligheter att bättre lära känna och förstå varandras kulturmönster. Det fredliga kulturutbytet ger oss alltid nya resurser att närma folken till varandra och ge allt fler människor en vidgad förståelse för det säregna i varje enskilt folks kultur.

Genom denna utställning, inom högborgen för kännedomen om det svenska kulturarvet, Nordiska museet och Skansen, hoppas vi att kunna ge de svenska besökarna en bild av konsthantverket i Ungern, dess bakgrund och dess särart. I vårt land har folkkonsten och konsthantverket gamla, förnäma och förpliktande traditioner. Åt dess säregna uttrycksformer ges i vår tid också stora och fria utvecklingsmöjligheter. Konsthantverket i Ungern har av ålder en fast förankring i de breda folklagen och det är vår förhoppning, att det skall behålla denna förankring i framtiden, även om vår tid med nödvändighet i så många avseenden är annorlunda. Sina rötter har vårt konsthantverk i den gamla ungerska folkkonsten men vi kan ändå ofta registrera influenser från andra länder.

Denna utställning, hoppas vi, skall visa, att de ungerska konsthantverkarna av i dag kan skapa typiskt ungerska och personligt originella ting, ting som samtidigt står i samklang med europeisk tradition och smak. Det är min varma förhoppning att vad vi här kunnat visa skall uppskattas av svensk publik och få bli en hälsning från Ungerns folk till Sverige.

Pál Korbacsics

Ungerska Folkrepublikens Minister

UNGERSKT KONSTHANTVERK

Den ungerska nyttokonsten har sedan gammalt hämtat sin inspiration i den levande folkkonsten och gör så ännu idag, även om huvudvikten allt mer har kommit att läggas på industriell formgivning.

Förklaringen härtill är den ungerska folkkonstens rika traditioner, särskilt framträdande inom keramik-, textil-, broderi-, möbel- och sniderikonsten. I den folkliga inredningskonsten har dessa skilda genrer smält samman och ömsesidigt påverkat varandra. Även den kommersiella konsten har i sin utveckling under långa tider kunnat bygga på folkkonsten.

I våra dagar går utvecklingen — i Ungern som annorstädes — snabbast framåt på de områden av konstindustrin, som lämpar sig för planering och formgivning med sikte på serietillverkning i stor skala. Den hantverksmässiga formgivningen och det individuella utförandet är dock alltså jämt livligt efterfrågade inom alla grenar av nyttokonsten.

Man har under senare år kunnat konstatera en ökad efterfrågan på nyttokonst för utsmyckning och inredning av byggnader. Detta har blivit en starkt stimulerande faktor för de ungerska konsthantverkarna. Väggytor i keramik i barndaghem, skolor, hotell och kulturella institutioner, emalj- eller smidesarbeten på portaler och inomhus, mattor, gobelänger och inredningar för offentliga byggnader — allt detta har inneburit nya arbetsuppgifter för de ungerska konsthantverkarna och hjälpt dem att vidareutveckla sina tekniska och konstnärliga talanger.

En del av de ungerska konsthantverkarna arbetar som formgivare inom industrin, medan andra är egna företagare eller knutna till någon av de kooperativa verkstäder och ateljéer, som startats av den s. k. Konstfonden. Unga begåvningar utbildas vid Institutet för nyttokonst, den ungerska motsvarigheten till Konstfackskolan i Stockholm. Arbetstillgången är god och tenderar att stiga ytterligare

genom en ständig ström av beställningar och uppdrag både från allmänhetens och samhällets sida.

Framstegen har de senaste åren varit betydande inom alla grenar av nyttokonsten. Under mellankrigsåren var det egentligen bara keramiken som stod på hög nivå (främst tack vare ett fåtal betydande konstnärers insatser), men idag uppvisar det ungerska konsthantverket en imponerande utveckling över hela linjen. Keramikerna har fått nya arbetsuppgifter som väggdekoratörer. Möbeltillverkningen har skjutit ny fart. Ett antal framstående konstnärer har drivit utvecklingen framåt inom emalj- och metallkonsten. Textilkonstnärerna har i allt större utsträckning engagerats för inredningsuppdrag — möbeltextilier, gobelänger, gardiner etc.

Syftet med denna utställning är att ge svensk allmänhet en föreställning om ungersk nyttokonst av idag. Det har naturligtvis inte varit någon lätt uppgift att välja bland det material, som stått till förfogande. Härtill kommer att större monumentala arbeten knappast har kunnat ifrågakomma. Även den industriella formgivningen har av skilda orsaker fått utelämnas.

Flertalet av de föremål som visas är arbeten av unga konsthantverkare. Det är betecknande att de allra flesta nu verksamma konsthantverkarna i Ungern är ungdomar under 35 år. Denna egendomliga åldersfördelning får ses mot bakgrunden av den industriella eftersläpningen och det allvarliga ekonomiska läget i Ungern före det andra världskriget, då det knappast förekom någon efterfrågan på självständig nyttokonst. Först 1946 startades utbildningen av konsthantverkare på högskolenivå. Framstegen sedan dess kan inte visas i full utsträckning här, helt enkelt beroende på att de värdefullaste arbetena har utförts för folket och inte gärna kan flyttas. Vi hoppas emellertid, att också detta urval skall ge besökaren en bild av de nuvarande strömningarna inom ungerskt konsthantverk, av konstnärernas mångsidiga intressen och av de uppgifter som folkets växande behov ställer dem inför.

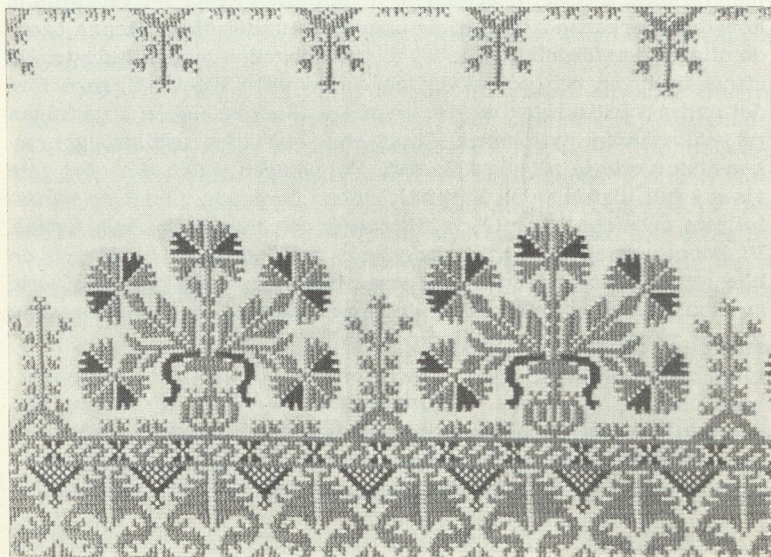
Nóra Aradi

Fil. dr, bitr. professor vid konsthistoriska avdelningen,
Lóránt Eötvös-universitetet för konst och vetenskap,
Budapest

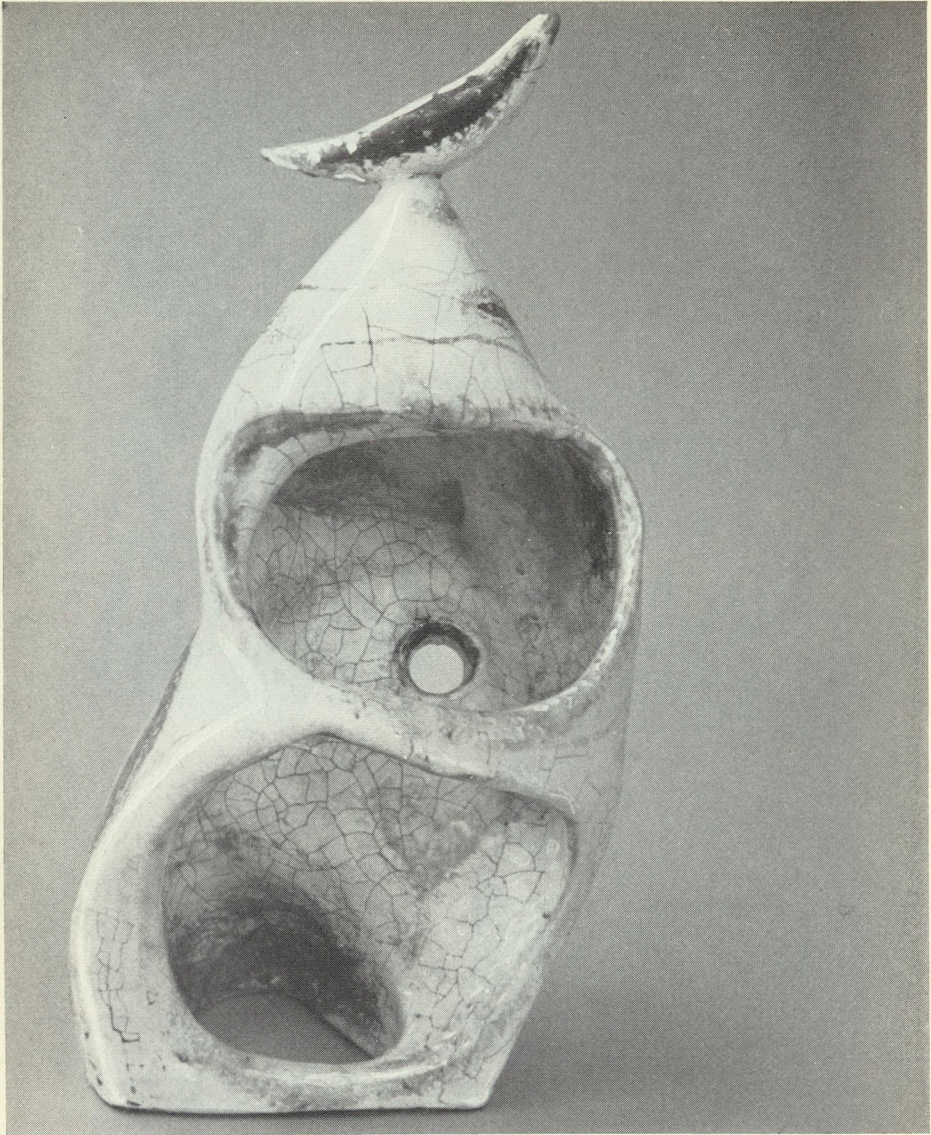
Exempel på folklig keramik

Korsstygnsbroderi med traditionellt mönster

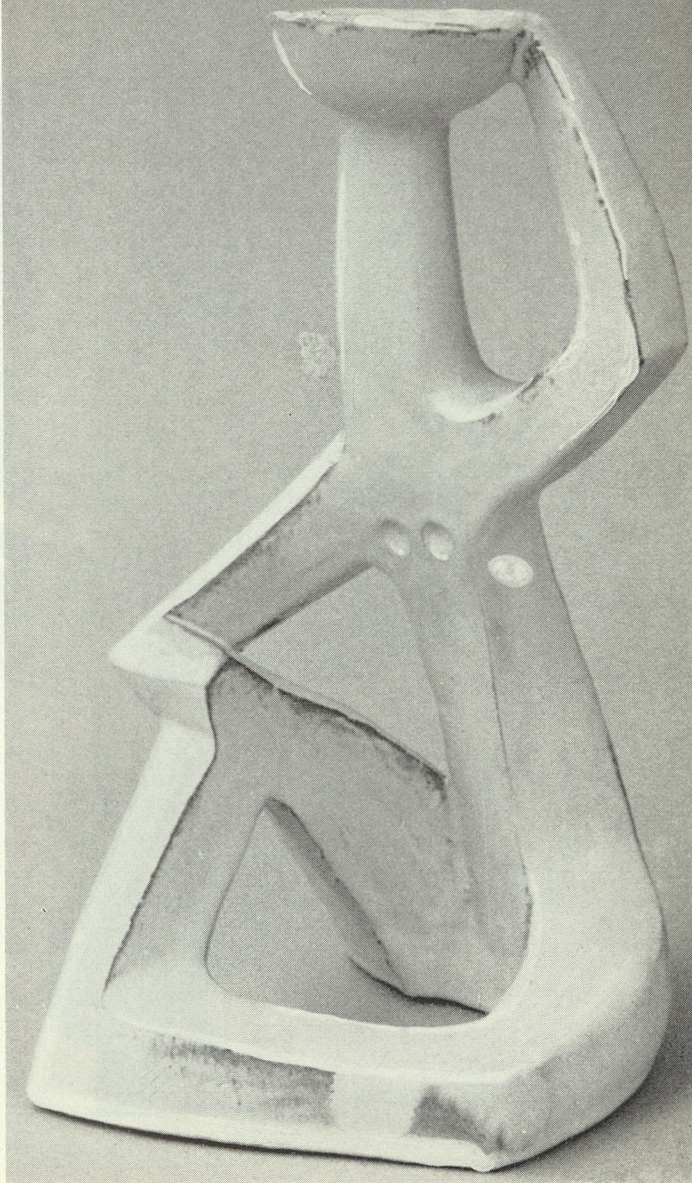

Árpád Csekovszky:
Bondfolk, keramik

István Gadór:
Komposition, keramik

István Gadór:
Komposition, keramik

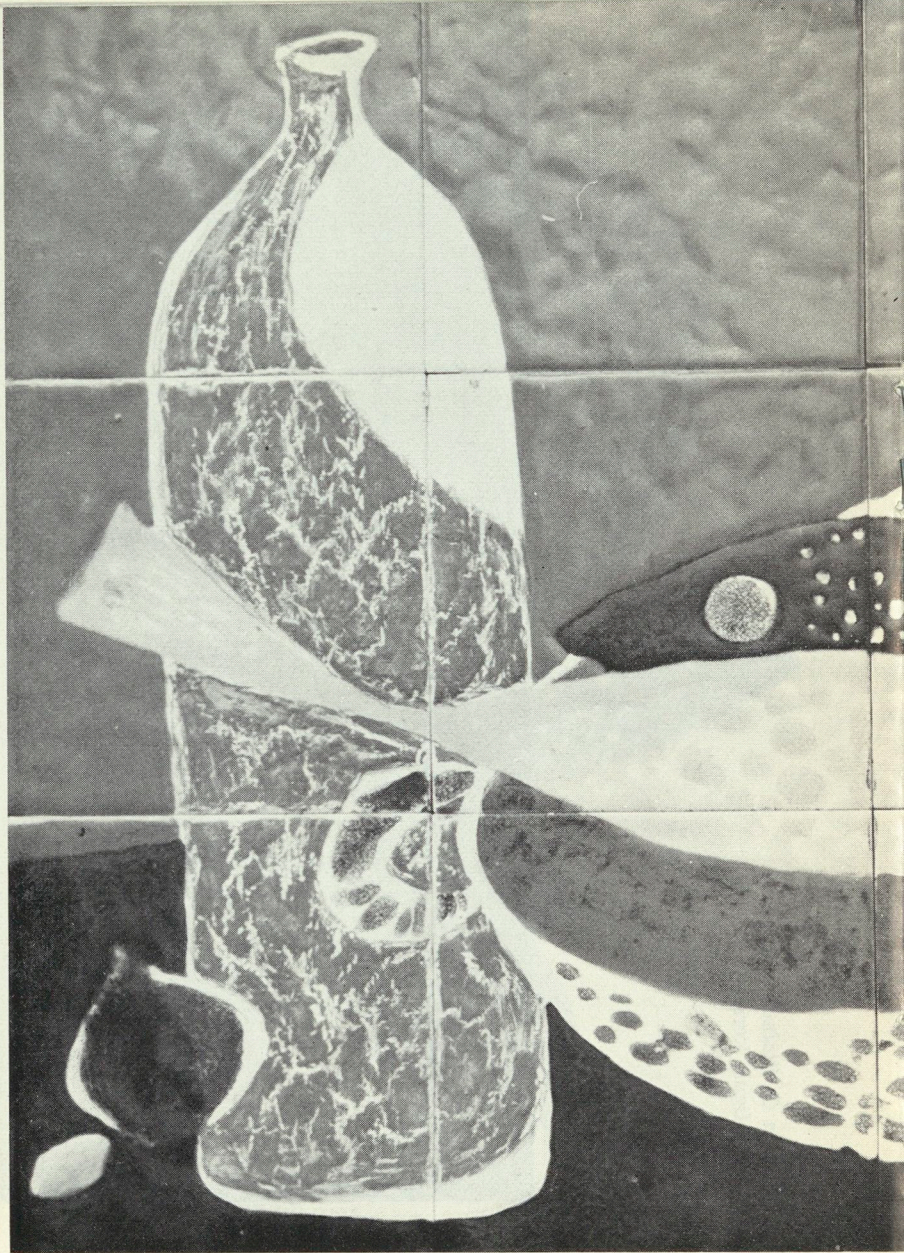

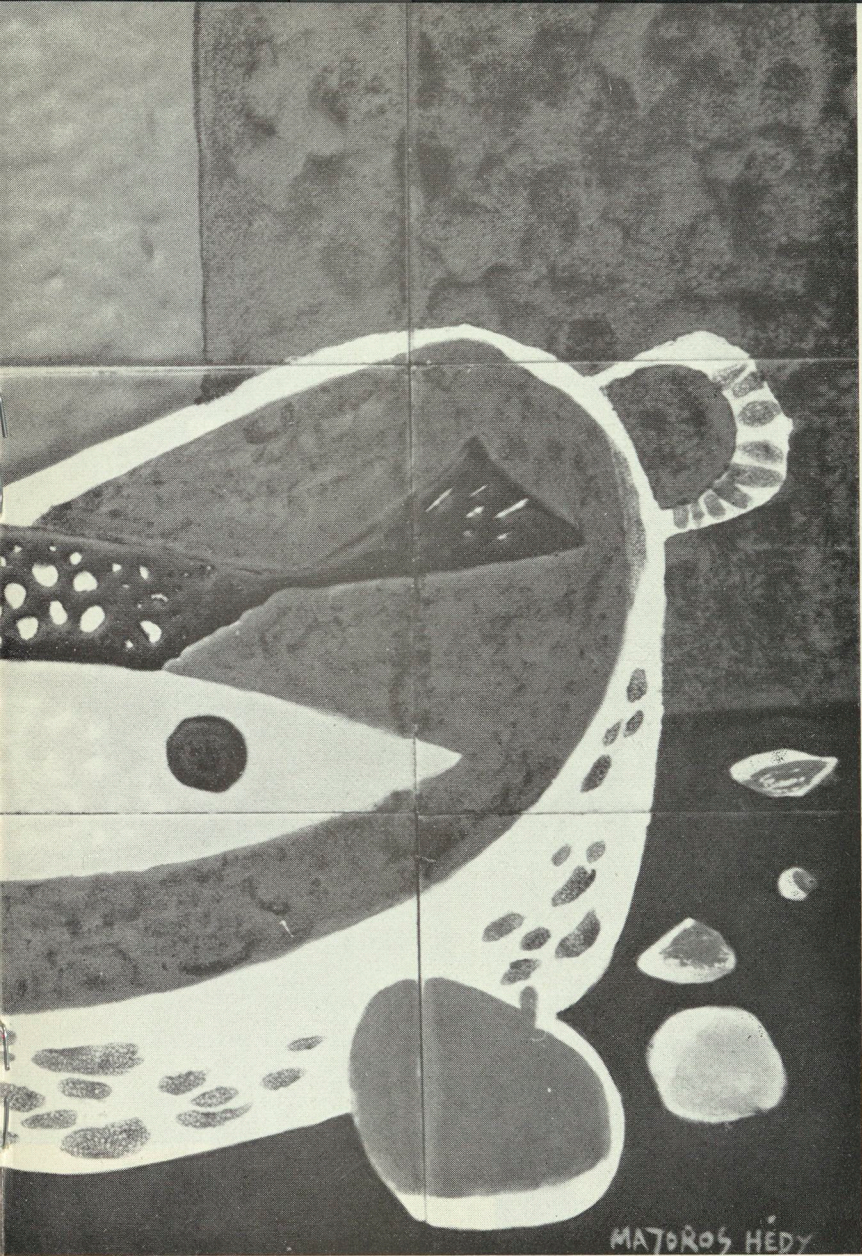
József Simó:
Turkisk pascha, keramik

Katalin G. Staindl:
Kvinnofigur, keramik

Hédy Majoros: Stilleben, keramikplattor

Zsuzsa Gulás:
Fred, batik

Livia Gorka:
Uggla, keramik

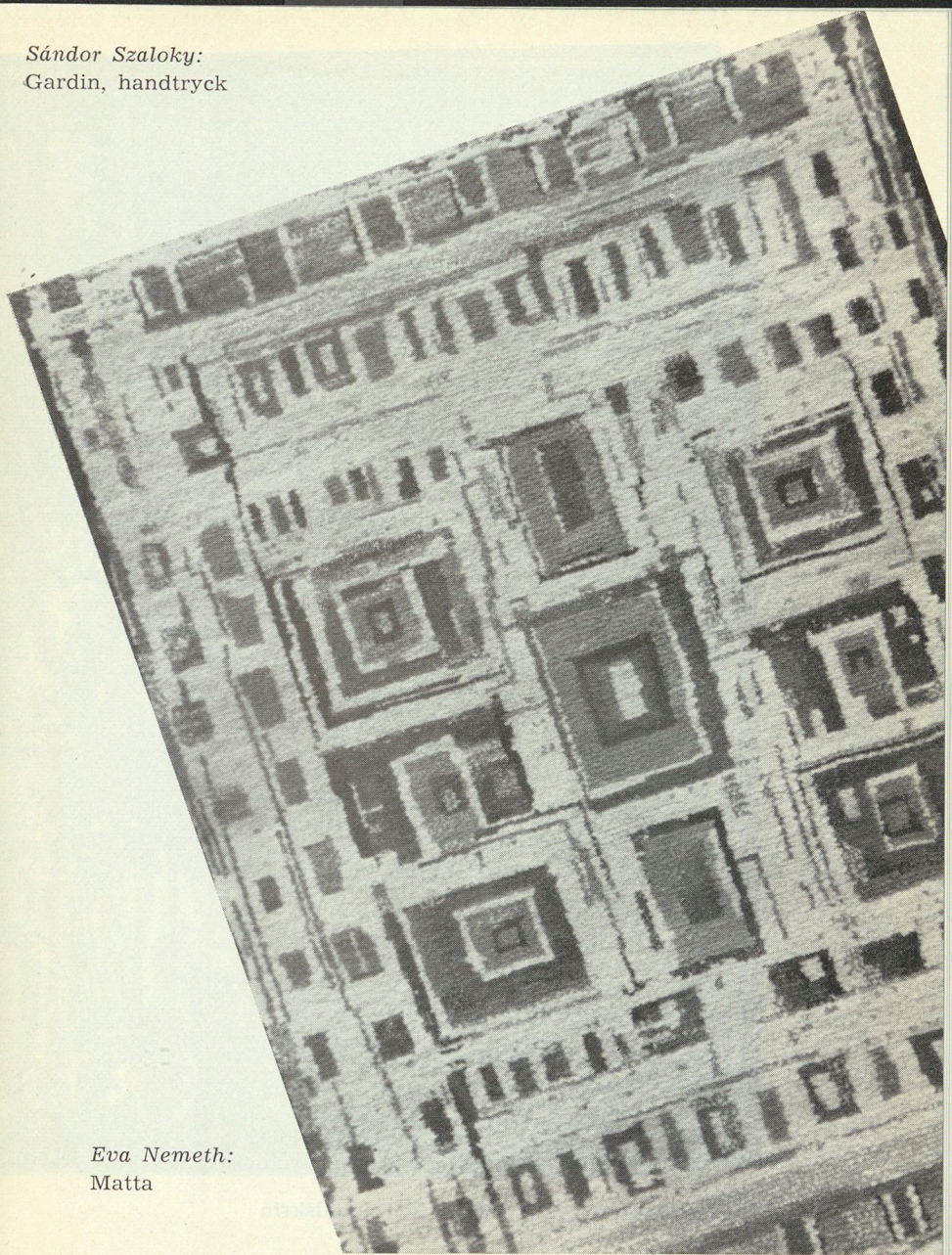
Margit Kovács:
Kvinna som skär
bröd, keramik

Sándor Szaloky:
Gardin, handtryck

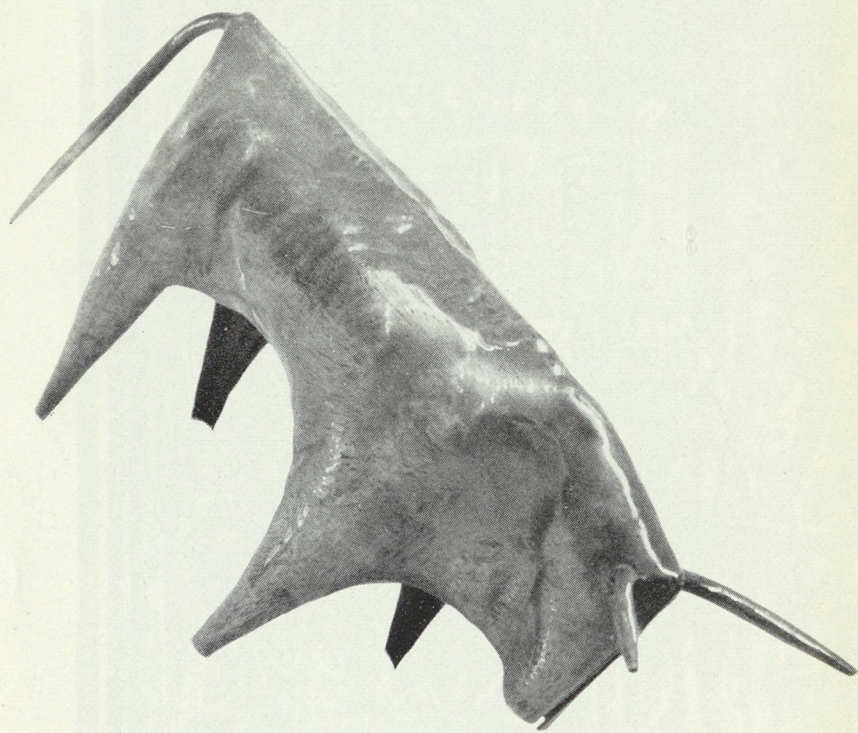
Eva Nemeth:
Matta

József Engelsz: Cirkus, dekor för metallskrin

János Percz:
Tjur, metallplåt

Margit Tevan:
Bägare, metallhantverk

Károly Pleszniny:
Landskap, matta

